

novih navodil za način testiranja (obvezni delni in zaključni test); tudi po odstotkih predpisane aktivnosti za preverjanje udeleženčevega znanja (gl. zgoraj) so bile na novo definirane. Ocenjevanja vseh aktivnosti prej (po moji izkušnji) ni bilo treba izvajati dosledno.

3 Še o slovenskih dejavnostih v Luksemburgu. Med pomembnejšimi dejavnostmi želim omeniti dve. Februarja 2005 je oddelek slovenskih prevajalcev Evropskega parlamenta dal pobudo za praznovanje slovenskega kulturnega praznika. Lahko se pohvalimo, da smo v okviru te utečene tradicije (načeloma praznovanje poteka vsako leto) v Evropskem parlamentu februarja 2008 gostili Borisa A. Novaka.

Pred enaindvajsetimi leti je bilo (izven glavnega mesta) ustanovljeno Slovensko društvo Snežnik,¹⁹ ki so ga ustanovili slovenski izseljenci. V okviru društva so se potomci Slovencev nekaj let učili slovenščino, pred tremi leti je bil tečaj ponovno organiziran in je potekal eno leto.

Viri:

<<http://www.eursc.eu/>>

Notranji dokumenti šole, izdani za učitelje in šolsko osebje.

Moja zahvala gre na tem mestu vsem, ki so mi pomagali pri pisanju prispevka s posredovanjem podatkov.

Nina Šoba

Luxembourg

ni.soba@euroschool.lu

Jure Šink, 2007: *Audio course for beginners: Slovene*. Ljubljana: Rokus Klett. 154 str.

Predstavljajte si Molly, ki se želi naučiti slovensko. V domači Ameriki sedi pred učbenikom in kasetofonom ter se sooča z jezikom, o katerem ne ve prav ničesar. Težka naloga! Toda še težje delo je pred tem čakalo Jureta Šinka, avtorja tečaja za samoučenje slovenščine, da je sestavil komplet natisnjene in zvočnega gradiva, ki bo Molly dal popolno informacijo o jeziku na začetni stopnji. Možnosti za vprašanja, dodatna pojasnila ali popravke, ki krojijo vsakdan jezikovnih tečajev v razredu, sredi Amerike pač ne bo imela.

Na srečo nadebudnih učečih se, pa tudi avtorjev učnih gradiv opisana situacija, v kateri se Molly spogleduje z novim jezikom prek skrajno omejenih sredstev, ni več zares tipična. Kompleti učbenikov, delovnih zvezkov in kaset ali zgoščenk izrivajo spletni tečaji, ki omogočajo interaktivno reševanje nalog, dostop do podrobnejših podatkov, pojasnil in dodatnih aplikacij ali celo komunikacijo s tutorjem oziroma mentorjem. Posebej aktualno postaja kombinirano učenje, kjer se samoučenje prek spleta nadgrajuje z rednimi osebnimi

srečanju z učiteljem in s skupino. Ne glede na uveljavljajoče se sodobne poti pa bo vsaj še nekaj časa del populacije posegal po klasičnih oblikah samoučenja in prav tem je namenjen tečaj iz zbirke PONS, ki naj bi ga, kot pravi naslovnica, označeval »nov pristop« in naj bi ponujal »hiter in zabaven način za učenje slovenščine«.

Tečaj sestavljajo tri zgoščenke z zvočnimi posnetki besedil in besed iz lekcij ter dve knjigi, učbenik in priročnik. Namenjen je začetnikom ali za osvežitev po daljši pavzi, zato se osredotoča na počitnice in najosnovnejše situacije, v katerih bi se lahko znašli turistični obiskovalci Slovenije in njenega jezika. Komplet je izšel v različici za angleško in za nemško govoreče, torej z angleščino oziroma nemščino kot metajezikom, v katerega so prevedena bolj ali manj vsa besedila in rešitve.

Simpatična posebnost PONS-a je zgodba, ki povezuje vseh šestnajst lekcij. Njeni junaki so udeleženci kuharske delavnice na Bledu,

¹⁹ Danes je njegova predsednica Mateja Ackermann.

ki se spoznavajo, si ogledujejo znamenitosti, kupujejo obleke, darila ter seveda veliko kuhajo in jejo. Da bi jih uporabnik hitreje sprejel in se lažje orientiral pri poti skozi učbenik, so v uvodu predstavljeni tudi z osnovnimi značajskimi lastnostmi: »*He is very outgoing and likes to sing.*«¹ Ob tem se odrasli uporabnik nehotе sprašuje, ali dejansko potrebuje take, nekoliko naivne opise oziroma zastranitve v lekcijah, ki so namenjene samo toku zgodbe: »*After a pleasant evening, during which David sang some national Slovene songs, the participants of the workshop decide to get some rest.*«² Osebe so vpete v razmeroma pestro dogajanje, škoda pa je, da fiktivna kuharska delavnica ni bila zasnovana kot mednarodni dogodek. Če bi bil kdo od junakov zgodbe tujec, ki se uči slovensko, bi se namreč precej bolj življenjski zdeli pogovori v preprosti slovenščini in čudenje znamenitostim Bleda in Ljubljane. Tudi to, da mora v eni od nalog prodajalec razložiti, kaj je lectovo srce, bi delovalo bolje, če bi bil njegov kupec tujec in ne hotelir iz Bovca.

Ob zgodbi, ki je dovolj živahna, da logično teče, a ne tako napeta, da bi zameglila jezikovne cilje, učeči se usvaja slovenščino, njene glasove, besedišče in slovnične oblike. Manj pozornosti je posvečene komunikaciji – v intimni lastne pisalne mize in brez slovenskega sogovornika je vendarle težko vaditi pogovore. Kljub temu bi bili najuporabnejši sporazumevalni vzorci lahko vsaj grafično bolj izpostavljeni, če že ne didaktično bolj podkrepiljeni s še dodatnimi vajami za utrjevanje. Tako je sicer duhovito, da se učbenik zaključí s pozdravi ob slovesu, toda škoda je, da niso vključeni vsaj v kako nalogo. Prav te besedne zveze bodo uporabniki dejansko najbolj potrebovali.

Resnici na ljubo bi se Molly, ko bo prišla na počitnice v Slovenijo, lahko precej dobro znašla zgolj s pomočjo tujih jezikov, toda ker se želi posvečati tudi slovenščini, bo

imela največ stikov z njo prek poslušanja. Zato je dobrodošlo, da sta poslušanje in izgovorjava v PONS-ovih tečajih tako poudarjena. Večino besedil je mogoče slišati na različnih, počasnih posnetkih in hkrati brati njihove zapise, veliko je tudi posebnih vaj za izgovorjavo. Vseeno bi avtor lahko vključil več zapisanih besedil, na katere najpogosteje naletijo turisti, recimo napise in smerne table, ali raznih uporabnih in zelo prisotnih besedilnih tipov, ki so tako blizu današnji realnosti. Med njimi so si le kratka telefonska sporočila priborila mesto v zadnji enoti.

Sestavljanje dialogov in besedil za začetniška učna gradiva se vedno giblje po spolzkih tleh poenostavljanja, ki pa ne sme delovati neživljenjsko. PONS-ovim dialogom včasih spodrsne v nenaravno smer, na primer ko se junakinja v drugi enoti, ko učeči se ne znajo tako rekoč ničesar, pogovarja z vrtnarjem in ga hvali, da *lepša okolico*, on pa ji pojasnjuje, da *ne čisti steze*. Tudi posamezni sporazumevalni vzorci niso izbrani najbolj posrečeno, kot sta *Koliko let imaš* namesto običajnejšega *Koliko si star* in *Od kod ste prišli* namesto *Od kod ste*. Ob stavku *Radi vas gostimo* v drugi enoti se takoj vzbudi sum, da je nastal na podlagi angleškega *We're glad to have you as our guest*. Glede na tematiko učbenika smiselno, glede na začetno stopnjo tečaja pa je nenavadno veliko pozornosti namenjene kuhanju. Če je naša fiktivna Molly navdušena kuharica, ki potuje predvsem zato, da spozna nove jedi in bogati svojo domačo zbirko receptov, ji to koristi, če pa je zadovoljna z bolj instant hrano, precej specifični izrazi, kot so *dušenje*, *pretlačevanje*, *zajemalka* in *pladenj*, na tej stopnji zanj res niso nepogrešljivi.

Pomemben delež učbenika zajema slovnica, ki je v podrobnostih organizirana nekoliko drugače, kot je običajno na tečajih slovenščine za tujce, vseeno pa se nadgrajuje postopno in logično. Med drugim pregleda vse sklone, glagolske čase, glagolski vid, zaimke, stopnjevanje pridevnikov, predloge in veznike. Razlage v angleščini so jasne, nazorne in napisane tako preprosto, da jih lahko razumejo tudi ljudje brez posebnega slovničnega znanja. Včasih pa bi si vendarle

¹ »Zelo rad hodi ven in poje« (prevedla M. S.).

² »Po prijetnem večeru, med katerim je David zapel nekaj slovenskih narodnih pesmi, se udeleženci delavnice odločijo, da je čas za počitek« (prevedla M. S.).

želeli več pojasnil: skloni so razloženi kot nekaj, kar poznajo tisti, ki so se učili latinsko, nemško ali katerega od slovanskih jezikov. Če si uporabniki tečaja s temi jeziki niso domači, morajo več poiskati v drugih virih, saj začetniške razlage v PONS-u ne dobijo.

Ker pri samoučenju ni učitelja, ki bi preverjal ustreznost reševanja nalog za usvajanje in utrjevanje snovi, so te v PONS-u omejene na nekoliko monotone naloge zaprtega tipa: povezovanje, izbirni tip, vpisovanje posameznih besed ali sestavljanje stavkov ipd. Da bi bilo reševanje pestrejše, so vključene tudi nekatere drugačne vaje, ki pa so včasih precej zahtevne za začetnike. Učeči se denimo sliši in prebere opis hotela: »Tretje in drugo nadstropje sta namenjeni gostom, tam je večina sob, prvo nadstropje pa ima sedem sob in osem pisarn za zaposlene.« Na podlagi tega mora izbrati, katera od možnosti »enoposteljne sobe, dvoposteljne sobe, pisarne« ne opisuje drugega nadstropja hotela. Prizadevni učeči se pa bi si nedvomno želeli še več nalog, posebej pri besedilih, ki so sicer le sama sebi namen. V prvi enoti so tako zapisane starosti vseh oseb iz zgodbe, ne da bi bile didaktizirane z nalogo ali vsaj povezane s tematiko.

Vlogo učitelja iz mesa in kosti v veliki meri opravljajo metajezikovne razlage, navodila, ki bi nemalokrat morala biti precej jasnejša, da bi učeči se nedvoumno razumel, kaj se pričakuje od njega, in rešitve, ki vskočijo namesto rdečega svinčnika. Ob njih učeči se sam nadzoruje svoj napredek. Prav zato je nerodno, da jih ni za vse naloge, pa čeprav gre samo za eno besedo, ki jo je treba vpisati, da so v rešitvah napake in da nekateri primeri rešitev vsebujejo besede ali strukture, ki so precej nad jezikovno zmožnostjo začetnikov. Tudi same naloge večkrat zahtevajo preveč: učeči se mora v četrti enoti tvoriti roditeljski samostalniki *viski*, čeprav je podaljševanje osnove z -j- razloženo šele v osmi enoti.

Pri samoučenju mora učno gradivo od živega učitelja prevzeti še eno zelo človeško in čustveno, a zato še zahtevnejšo nalogo – motiviranje za učenje slovenščine

in spoznavanje Slovenije. Že z naslovnice kompleta se blešči Blejski otok, uvod pa najavlja: »*Do you wish to be motivated?*« V nadaljevanju se gradivo v drobcih spogleduje s turističnimi vodniki in lekcije začini z izseki, ki imajo bolj turistično ali splošnokulturno kot jezikovno vrednost. V sliki in (angleški) besedi so predstavljeni France Prešeren, slovensko vreme, prehranjevalne navade, tipične jedi, prazniki in praznični običaji, našteje pa so tudi glavne turistične točke.

Za Molly je torej poskrbljeno z nalogami, posnetki, razlagami, rešitvami in zanimivostmi. V vsem tem se mora znajti, prav nepreglednost pa je ena od glavnih slabosti kompleta. Vsaka lekcija naj bi bila sestavljena iz štirih sklopov: ogrevanja (*Getting started*), poslušanja (*Listen in!*), vaj (*For practise*) in utrjevanja (*Finishing up!*). Učeči se bi imel precej boljši nadzor nad gradivom, če bi bila vsebina dejansko razdeljena po sklopih, tako pa so ti zgolj oblikovna popestritev glave vsake strani in nimajo povezave z besedili ali nalogami. Po besedah iz uvoda naj bi zadnji, utrjevalni sklop prinašal informacije o kulturnih razlikah, igrice in dodatne naloge, v resnici pa so v njem teme, ki so pač zadnje v lekciji, na primer osebni zanimki ali poimenovanja delov dneva.

Za dodatno zmedo poskrbi zunanja podoba, ki sledi uveljavljeni obliki zbirke PONS. Knjiga je bogato opremljena z barvami, ilustracijami (ki jim dobrohotni uporabnik sem in tja spregleda kak neslovenski napis ali nepovezanost z nalogo) in fotografijami, toda format je razmeroma majhen, kar je nerodno s čisto tehničnega vidika – prostora za vpisovanje rešitev na črte ni prav veliko. Predvsem pa so moteči neizraziti naslovi. Nestrukturiranosti vsebine, ki meša slovnico, besedišče, izgovorjavo in ostalo, bi lahko pomagala vsaj grafična podoba, toda med reševanjem učeči se zlahka zgreši tako začetek nove lekcije kot novega podpoglavja, pri vmesnih naslovih pa včasih niti ne ve, ali gre za začetek nove teme ali spada še k prejšnji nalogi.

Poleg učbenika je v kompletu za samoučenje slovenščine priročnik, v katerem so prepisi

vseh govorjenih besedil s prevodi in rešitve nalog, ponovljene so najpomembnejše slovnice preglednice, manjkajo pa nasveti in napotki za učenje, napovedani v uvodu učbenika. A uporabniku je medtem verjetno že postalo jasno, da je bil uvod napisan za nek drug jezikovni komplet, saj so v njem obljubljeni tudi štiri ponovitvene enote in zgoščenka »za mimogrede«, o katerih ni niti sledu. Najbolj pomanjkljivi del priročnika pa je nedvomno slovarček. Tujec, ki ne zna slovensko, ne more brez abecedno urejenega seznama besed z angleškimi prevodi, toda v njem ni vseh besed iz lekcij. Iz stavka *Mokre lase si sušim samo pet minut* v slovarčku manjkajo vse besede, čeprav naloga izrecno usmerja nanj. Ob transkripcijah posnetkov se pojavljajo parafrazirani prevodi, ki so sicer življenjski, kljub temu pa bi bilo dobro navesti tudi dobesednejše različice, denimo pri stavku *zares lep kraj* z ustreznim, a ne res uporabnim prevodom *that's a beautiful place*. Še bolj problematična pa je odločitev, da so glagoli navedeni v posebnem seznamu – kaj, če učeči se ne ve, da je beseda, ki jo

išče, glagol in je v slovarčku ne bo našel?

PONS-ov komplet je predstavnik izumirajoče vrste učnega gradiva za samoučenje jezikov s pomočjo učbenika in zvočnih posnetkov. Ali se bo Molly po njem naučila slovensko? Glede na to, da je to tako rekoč edini obstoječi tovrstni priročnik, bo morala spregledati nepregledno organizacijo gradiva, in glede na to, da ni rojena govorka slovenščine, je nekatere didaktične neustreznosti verjetno ne bodo preveč motile. Raje se bo posvetila barviti vsebini, razumljivo razloženi slovnici in kakovostnim zvočnim posnetkom. Koliko bo v resnici na koncu znala, pa je seveda v veliki meri odvisno od nje same.

Zaključim pa naj z nagajivim olajšanjem, da je Molly ime Molly in ne Mojca. Sicer bi jo, tako kot pogosto v življenju, tudi v PONS-ovem kompletu preimenovali, saj Mojca Kovač na začetku druge enote naenkrat postane – Maja Kovač ...

Mojca Stritar
Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani
mojca.stritar@ff.uni-lj.si

Saša Poklač in Miloslav Vojtech: *Slovensko-slovinská konverzačná príručka*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2008. 142 str.

Ko sem v roke prijala žepno knjižico *Slovaško-slovenski konverzijski priročnik*, sem dobila občutek, da gre za enega od mnogih t. i. »jezikovnih popotnikov« (npr. Berlitzovi jezikovni popotniki), saj ima skoraj identično tematsko delitev in prav tako tudi ločevanje tem po različnih barvah, kar naj bi olajšalo iskanje informacij, vezanih na neko temo, in naredilo knjižico preglednejšo. Vendar avtorja *Saša Poklač* in *Miloslav Vojtech* ponujata več kot le popotniški jezikovni priročnik. Konverzijski priročnik ni namenjen samo študentom slovenščine na slovaških univerzah, ampak tudi turistom, podjetnikom, poslovnem in vsem, ki se zanimajo za slovenski jezik in kulturo.

Uvodno poglavje priročnika prinaša kratko zgodovino slovenskega jezika, ob kateri

lahko Slovak hitro najde vzporednice z razvojem svojega jezika. Temu poglavju sledi pregled slovenske slovnice: glasoslovje in oblikoslovje. Velika prednost pregleda je kontrastivna obravnava slovenske in slovaške slovnice in s tem poseben poudarek na nekaterih pomembnih razlikah med jezikoma, ki jih govorci večkrat spregledamo. Poudarja npr., da se pri tvorbi preteklika v slovenščini uporablja glagol *biti* v vseh osebah, saj se v slovaškem jeziku v tretji osebi ednine ne uporablja. V poglavju o glasoslovju sta avtorja natančno razložila slovenske foneme, slovenski naglas, odnos med samoglasniškimi grafemi in fonemi, položajne variante izgovora fonemov v in / ter vse skupaj primerjala s slovaškim sistemom. Poglavje o oblikoslovju vsebuje vzorce sklanjatev (moška, ženska, srednja) in posebnosti, osebne zaimke, stopnjevanje